

Průzkum a doplňkový průzkum objektů prvního jaderného úderu

Ze zkušeností operačních cvičení vyplývá, že největším problémem pro frontový průzkum při přípravě a v průběhu operace je

- určení nejpravděpodobnějšího okamžiku přechodu nepřítele k použití jaderných zbraní a

- získání potřebných hodnověrných údajů o objektech ničení v prvním hromadném jaderném úderu pro raketová vojska.

K tomu, aby raketová vojska frontu mohla být včas uvedena do zvýšené bojové pohotovosti, aby pro ně mohly být plánovány úderu a manévry, štáb frontu musí znát skutečnou situaci i stav prostředků jaderného napadení nepřítele v každém určitém okamžiku a mít k dispozici hlášení o všech důležitých objektech, jejichž zničení v prvním jaderném úderu zabezpečí jejich porážku.

Mezi hlavní příznaky příprav k jaderné činnosti počítáme

- rozvinování polního pohyblivého

systému zásobování jadernou výbroj a municí,

- hromadný výdej jaderné munice přímo k útvarům (jednotkám), které používají prostředky jaderného napadení (taktické letectvo, řízené střely, Pershing a Sergeant, neřízené rakety Honest John, 203,2 mm a 155 mm houfnice,

- stanovení úkolů prostředkům jaderného napadení rádiem,

- hromadný vzlet taktického letectva (30 — 40 minut před zahájením prvního jaderného úderu) a jiné.

Na všech cvičeních NATO rozvíjel se polní pohyblivý systém zásobování jadernou výbroj a municí zpravidla ještě před zahájením „války“. To svědčí o vysokém stupni pohotovosti vojsk nepřítele k hromadnému použití jaderných zbraní všemi prostředky dopravy na cíl — operačně taktickými, taktickými a letectvem. Přitom to ovšem neznamena, že nepřítel zahájí bojovou činnost ihned s použitím jaderných zbraní.

Zkušenosti ukazují, že významnou úlohu při zjišťování jaderných prostředků nepřítele mají agenturní a rádiový průzkum, které poměrně velmi přesně, téměř úplně a hodnověrně již v mírové době umožňují určovat jejich situaci a stav. Proto hlav-

ním cílem sledování agenturního průzkumu a usměrnění rádiového průzkumu je věnovat pozornost takovým objektům, jako jsou např.

- letiště v provozu, popřípadě záložní letiště,

— vojenské výcvikové prostory, kde jsou dislokovány útvary jaderného napadení,

— prostory vyvedení útvarů jaderného napadení po vyhlášení bojového poplachu,

— postavení pohotovostních jednotek řízených štěfem Pershing a Sergeant,

— sklady, místa zásobování a místa ochrany speciální munice.

Současně s tím musí také sledovat místa velení, která uskutečňují nebo budou uskutečňovat velení prostředkům jaderného napadení.

Nejintenzivněji se vede průzkum objektů nepřítele v příhraničním pásmu. Uplatňují se při něm především průzkumné letouny a vrtulníky, které plní úkoly perspektivním vzdušným fotografováním, vizuálním pozorováním a s použitím radiotechnické aparatury — ovšem bez narušení státní hranice. Kromě toho svazky prvního operačního sledu mohou rozvinout systém pozorovatelů a pozorovacích stanovišť. Zvláštní význam mají i údaje radiotechnických jednotek, které mají ve výbroji stanice NSR-1, popřípadě i jiné typy; ty jsou schopny zjišťovat různé objekty nepřítele podle práce jejich radiolokačních stanic.

Všechny tyto uvedené prostředky průzkumu ve svém souhrnu mají možnost zjistit existenci a činnost jaderných prostředků a stanovit s dostatečnou přesností pro potřeby raketových vojsk prostory rozmístění těch, které se nacházejí určitý čas na jednom místě. Několikrát každodenní analýza situace a stavu jaderných prostředků nepřítele dává určitou představu o stupni a možném rozsahu nebezpečí jeho jaderného napadení. Z hlediska toho vypracuje štáb i odpovídající opatření, zejména ta, která směřují k uvedení raketových vojsk a letectva do zvýšené pohotovosti.

Stanovit přesné zásady pravidelnosti a provádění analýzy situace a stavu jaderných prostředků nepřítele není možné. Je to obtížné a vše bude záviset na situaci a v první řadě na stupni narůstání nebezpečí nepřátelského jaderného napadení.

V mírové době, kdy neexistuje pronikavě zostřená situace na hranicích zemí socialistického společenství, mohou provádět takovou analýzu průzkumné orgány štábu příhraničního vojenského okruhu (skupiny vojsk) např. čtyřikrát denně: 0.00, 6.00, 12.00, 18.00 hod.

V období ohrožení, kdy existuje zostřená situace, připravují průzkumné orgány analýzu situace stavu jaderných prostředků v pásmu plánované činnosti a na jeho bocích zpravidla každou hodinu. To

se týká takového období, v jehož průběhu velká část jaderných prostředků pozemních vojsk nepřítele (všech operačně taktických a taktických) nemůže být ještě připravena k bojové činnosti. Podle zkušeností cvičení vojsk NATO trvá toto období zpravidla 8 — 12 hodin.

V průběhu bojové činnosti je nezbytné, aby štáb měl analýzu k dispozici neustále. Připravují ji speciálně cvičení důstojníci, kteří vedou

— zvláštní mapu raketového jaderného uskupení,

— přehled složení, výbroje, možností, stavu, dislokace a přemístění útvarů a jednotek jaderného napadení operačně taktického a taktického určení a letectva.

— systém zásobování jadernými zbraněmi,

— místa velení,

— systém spojení, který zabezpečuje velení prostředkům jaderného napadení.

Vysoká dynamičnost bojové činnosti, složitá situace a její náhlé změny po zahájení války mají za následek ztížení práce agenturního a rádiového průzkumu. Vyplyvá to z toho, že téměř všechna vojska změní prostory rozmístění, ve kterých se nacházejí v mírové době. Nepřítel kromě toho zesílí protiprůzkumná opatření výrazně posílí činnost rádiové dezinformace a rádiového maskování. Vzhledem k tomu přesunu hlavní těžiště při získávání průzkumných údajů na vzdušný, speciální a radiotechnický (v tom i dělostřelecký) průzkum.

Vzhledem k tomu je nutné, aby zpravodajská správa frontu (zpravodajské oddělení armády) včas určila úkoly a vyčlenila prostředky průzkumu k jejich splnění — především z hlediska jasného stanovení každého objektu. Kromě toho stanoví, od které doby a v jakých časových lhůtách budou předávat průzkumné údaje, v jaké podobě a s jakým stupněm podrobnosti. Vyhodnocené a zpracované výsledky průzkumu ihned předává zpravodajská správa frontu (zpravodajské oddělení armády) štábu raketových vojsk frontu (armády), aby mohl včas připravit raketové údery.

Můžeme předpokládat a ze zkušeností cvičení to vyplývá, že po zahájení válečné činnosti asi 70 — 80 % objektů, které mohou ničit raketová vojska a letectvo v prvním jaderném úderu, změní prostory svého rozmístění. Bude proto úkolem průzkumu získat zprávy o novém rozmístění především

— prostředků jaderného napadení,

— hlavních uskupení pozemních vojsk,

— velitelských stanovišť,
— pohyblivého systému zásobování
jadernou výzbrojí a municí aj.

Plnění tak výjimečně složitěho úkolu musí být centrálně řízeno na stupni zpravodajské správa frontu (zpravodajské oddělení armád), která organizuje použití všech sil a prostředků operačního a taktického průzkumu. V tomto období má velký význam zejména organizace, příprava a konečně hromadný vzlet průzkumného letectva.

Začíná-li bojová činnost vojsk bez použití jaderných zbraní a první jaderný úder se uskutečňuje až v průběhu operace, úkoly průzkumu jsou poněkud jednodušší.

Agenturní průzkum bude pokračovat v činnosti zahájené ještě v mírové době. Přitom je ovšem nutné vzít v úvahu, že nemá požadované možnosti předávat průzkumné údaje o pohyblivých objektech.

Průzkumné skupiny speciálního určení (frontové a armádní) a rovněž skupiny hloubkového průzkumu divizí připravují se do týlu nepřítelů se zahájením bojové činnosti pozemních vojsk. První průzkumné údaje předávají za 4 — 6 hodin po jejich přistání, nebo přibližně za 7 — 9 hodin (někdy i později) po zahájení válečné činnosti. Útočící vojska mohou vyjít k předem určenému obrannému postavení nepřítelů v průměru za 8 hodin po zahájení bojové činnosti. V té době průzkumné skupiny speciálního určení a skupiny hloubkového průzkumu nebudou v plné míře připraveny k vedení průzkumu. Zpravodajská správa frontu (zpravodajské oddělení armády) musí brát v úvahu tuto okolnost a pro úkoly průzkumu nepřítelů určovat jiné síly a prostředky — především vzdušného průzkumu.

Možnosti organických sil a prostředků průzkumu frontu při zvětšování hloubky průzkumu se značně zhoršují. Nejlépe se bude průzkumu dařit při zjišťování objektů ničení pro dělostřelectvo a taktické rakety při střelbě na vzdálenosti maximálně do 20 km. Ke zjišťování objektů (cílů), které jsou rozmístěny ve větší hloubce, používáme pro jejich průzkum jiné prostředky — agenturní, radiotechnický a vzdušný průzkum, průzkumné skupiny. Získané zprávy o objektech podle své přesnosti, v závislosti i na příznivých podmínkách, jsou podkladem pro zahájení úderů jen operačně taktickými raketami. Nezabezpečují však použití taktických raket.¹⁾

1) Požadovaná přesnost (střední kruhová chyba) určení souřadnic objektů (cílů) k ničení se rovná: pro dělostřelectvo 30 m, pro taktické rakety 100—150 m, pro operačně taktické rakety 175—200 m.

Proto je důležité a krajně nezbytné, současně se zvětšováním hloubky činnosti prostředků průzkumu, všemožně požadovat zvyšování jejich přesnosti při určování souřadnic cílů. Přitom je účelné jít cestou

— zkvalitňování konstrukční přesnosti vyvíjených přístrojů, stanic a prostředků průzkumu.

— používání metod určování souřadnic, které zabezpečí maximální přesnost,

— naučit příslušníky průzkumných jednotek umění určovat tyto souřadnice.

Za nejpřesnější a rychle působící prostředek hloubkového průzkumu pokládáme průzkumné letectvo, které může plnit průzkumné úkoly vizuálním pozorováním, vzdušným fotografováním a použitím radiotechnických prostředků. Přitom ovšem musíme vzít v úvahu že možnosti vzdušného průzkumu nebudou vždy plně odpovídat požadavkům raketových vojsk a dělostřelectva. Přesnější údaje poskytne vzdušné fotografování, ale jeho výsledky mohou být získány nejdříve za 2 hodiny (někdy i více) po vzletu průzkumného letounu z letiště.

Vzdušný průzkum nezjistí úplně objekty (cíle) pro raketové svazky, vyzbrojené raketovými soustavami dalekého napadení. Vyplyvá to z toho, že maximální radius činnosti průzkumných letounů např. Jak-27 r nebo Mig 21 r nepřesahuje v malých výškách 500 nebo 400 m a ve středních výškách v závislosti na tom 800 nebo 600 km. Průzkum objektů (cílů), rozmístěných za hranicemi této vzdálenosti, přenáší se proto na agenturní průzkum a frontové průzkumné skupiny speciálního určení. Ty ovšem svým charakterem nemohou zjistit samostatně prvky velkých rozměrových objektů. Při průzkumu objektů (cílů) ničení ve velké hloubce (zejména pro rakety dalekého napadení) vzhledem k tomu je nezbytné ve všech případech využívat soustavy různých prostředků průzkumu, které se vzájemně doplňují jak co do rychlosti získávání průzkumných údajů, tak i co do jejich přesnosti. Kromě agenturního průzkumu a frontových skupin speciálního určení je v tom případě účelné využívat průzkumné letouny s letem ve středních a velkých výškách pro současný průzkum vzdušným fotografováním i vizuálním pozorováním. Výsledky vizuálního pozorování předávají osádky letounů z paluby do štábů. Nevýhodou je, že ve středních a velkých výškách se zvyšuje pravděpodobnost ničení letounů prostředky ne-

Charakter prostředků průzkumu

Pojmenování Charakteristika	Prostředky průzkumu													
	Agenturní průzkum	Průzkumné skupiny spec. určení Skupiny hloubkového průzkumu	Průzkumné skupiny vř evojskových svazků a útvarů	Rádiový průzkum Radiotechnický průzkum	Vzdušný průzkum vizuálním pozorováním Fotografováním Radiotechnickým systémem	Dělostřelecký průzkum								
						Laserový dálkoměr	Stereoskopický dálkoměr	Sdružené pozorování s průzkumným teodolitem	Vzdušný průzkum	SNAR	ARSOM	NRS-1	Mi-1	
Střední chyba	Nejhůře 100 m ¹⁾	200 m ²⁾	200—400 m ²⁾	RP 2—4 % D _p RTP 0,3—0,6 % D _p	100—300—500 m 50—100 m 70—110 m	5—10 m	1—2 % D _p	0,5—1 % D _p	40—100 m	20—30 m	15—20 m	30—60 m	40—150 m	
Vzdálenost průzkumu (v km)	Do celé hloubky válčiště	Frontové do 1000 Armádní do 500 do 100	Divize do 80 Pluky do 50	Frontu do 1000 armády do 200 Frontu do 500 Armády do 150	400—500	5—7	5—7	5—7	25	5—7	10	30—60	20	
Čas na určení souřadnic od okamžiku zjištění objektu (cíle)	Do 5 min.	Do 5 min.	2—3 min.	2 min. 3 min.	5—10 min. 3—5 min. ³⁾ 5—10 min.	30—40 vt.	30—40 vt.	1—3 min.	8—20 min.	10 vt.	10 vt.	15—20 min.	10—15 min.	
Čas na předání údajů do štábu (veliteli)	40—70 min.	20—35 min. 12—23 min.	10—20 min.	15—20 min. 12—23 min.	5—7 min. 2—3 min. 2—3 min.	1—2 min.								
(se sestavením hlášení, zakódováním, předáním, rozkódováním, zakreslením údajů na mapu a přednesením návrhu náčelníkov)														

Poznámky: D_p = dálka protínání¹⁾ u stacionárních cílů²⁾ u nepohyblivých objektů s příznivými podmínkami pozorování³⁾ cíl je dešifrován, 3—5 min. se spotřebuje na přenesení cíle do mapy, snětí souřadnic a jejich zápis. Podle zkušeností cvičení doba od okamžiku stanovení úkolu osádce letounu pro fotografování do obdržení souřadnic objektů rádiem z fotografické laboratoře rozmístěné na letišti průzkumného pluku (za podmínky, že dešifrování se děje na mokřém negativu leteckého snímku) trvá 2 hod. i více.

přátelské protivzdušné obrany. Není-li proto možné použít k plnění tohoto úkolu frontové průzkumné letectvo, pak jej na vyžádání plní dálkové průzkumné letectvo. V perspektivě se počítá s tím, že na průzkumných letounech bude zabudována souprava průzkumných přístrojů, která zabezpečí hodnověrně a přesně určení objektů (cílů) i jejich jednotlivých prvků podle různých fyzických působení a průzkumných příznaků, dále i předání údajů na velitelské stanoviště během letu letounu.

Průzkum kromě hodnověrného a přesného určení rozmístění objektů nepřítel, musí získat i průzkumné údaje o tom, v jakém stavu se ten který určitý objekt nachází. Z toho důvodu je málo zjistit prostor rozmístění — řekněme letiště nebo skladu jaderné munice nepřítel. Je však nutné je neustále sledovat s cílem určit letouny s jadernou municí k okamžiku uskutečnění jaderného úderu na ně. Tak např. při průzkumu oddílů řízených střel Pershing a Sergeant je třeba nejen určit rozmístění odpalovacích zařízení, velitelská stanoviště oddílů a baterií, ale zjistit také i stupeň pohotovosti řízených střel k odpálení. Významné místo při plnění tohoto úkolu budou mít agenturní a rádiový průzkum; podílet se na něm budou i frontové a armádní průzkumné skupiny speciálního určení a letouny průzkumného letectva.

Ze zkušeností cvičení i řešení výzkumných úkolů vyplývá závěr, že zvýšení účinnosti a zkrácení lhůt na průzkumné zabezpečení prvního jaderného úderu v současných podmínkách je možné jen za předpokladu

- hromadného vzletu průzkumného letectva (pro průzkum a doplňkový průzkum objektů (cílů) a rovněž kontrolu uskutečněných jaderných úderů,

- okamžitého předávání průzkumných údajů z paluby průzkumných letounů.

Na plnění těchto úkolů se bude podílet veškeré průzkumné letectvo frontu (s vyčleněním potřebné zálohy).

Hromadný vzlet průzkumného letectva je možný jen v podmínkách, kdy první jaderný úder je zahajován v průběhu bojové činnosti. Přitom bude cílem jeho průzkumné činnosti souvisle prověřit celé pásmo frontu přibližně do hloubky 250 km, dále jednotlivých určených prostorů do hloubky 750 km.

Je-li jaderný úder zahajován na začátku bojové činnosti, pak hromadný vzlet průzkumného letectva mu nemůže předcházet vzhledem k zákazu přeletu státní

hranice. Na základě toho bude jaderný úder zahajován podle údajů agenturního, rádiového a radiotechnického průzkumu — se všemi potížemi průzkumného zabezpečení raketových vojsk, o kterých jsme v článku již hovořili. Při zabezpečování prvního jaderného úderu, uskutečněného při zahájení bojové činnosti, se hraje ještě velkou úlohu i kosmický průzkum.

Pokud se týče možností sil a prostředků průzkumu k zabezpečení dalších odpálení raket frontovými a armádními raketovými svazky (útvary) v závislosti na vývoji situace, pak je hodnotíme podle technických možností odpalovacích zařízení: v závislosti na typu raket může k dalšímu odpálení dojít za 40 minut až za 2 hodiny 30 minut. Z této hodnoty času může být spotřebována až 1/3 na průzkum a doplňkový průzkum objektů (cílů), zbytek na zhodnocení vzniklé situace (na základě výsledků prvního jaderného odpálení), dále o přijetí rozhodnutí, předání rozkazů a přípravu raket k dalšímu odpálení. Proto k získání nových a k upřesnění zjištěných průzkumných údajů k opakovanému použití operačně taktických raket má průzkum k dispozici 30 minut až 1 hodinu, k opakovanému použití taktických raket 10 až 15 minut.

Analýza možností zavedených sil a prostředků frontu (zejména co do času spotřebovaného na určení souřadnic objektů (cílů) ničení a na předání průzkumných údajů) přivádí k závěru, že doplňkový průzkum a průzkum objektů (cílů) nesplní vždycky v této stanovené době své úkoly. Proto hlavní úsilí bude směřovat ke všemožnému zkracování času jak na určení souřadnic objektů (cílů), tak zejména na předání získaných průzkumných údajů do štábu raketového vojska a dělostřelectva frontu (armády). Základním předpokladem řešení tohoto problému je zavedení automatizovaných průzkumných systémů. Do jejich zavedení je nutné široce využívat různých zdokonalených metod, které u vojsk existují, ale nebyly dosud zevšeobecněny a nestaly se majetkem všech štábů. Existuje přece celá řada různých doplňkových přízpůsobení k zavedeným průzkumným přístrojům a stanicím i k prostředkům průzkumu, které urychlují určování souřadnic objektů (cílů). Tomu napomáhají kromě jiného zdokonalování při zpracování materiálů vzdušného fotografování, různé nomogramy a tabulky.

Ke zrychlení předávání průzkumných údajů uvnitř štábů napomáhá vybudování a používání prostorového spojení. Vcel-

ku velký význam pro rychlé předání údajů vzdušného průzkumu s paluby průzkumných letounů a vrtulníků má jejich příjem přímo ve štábech útvarů, svazků a svazů, které průzkumné údaje nutně po-

třebují. Použití tohoto způsobu je omezeno nedostatečným počtem rádiových přijímačů ve vojscích a rovněž opožděným dodáváním rádiových údajů pro příjem předávaných hlášení.

Všestranné zdokonalování zavedených sil a prostředků průzkumu frontu, jehož cílem má být zvýšení přesnosti určování souřadnic objektů (cílů), hloubky činnosti a zkrácení času na předávání získaných průzkumných údajů, bude napomáhat účinnějšímu použití raketových vojsk v celku a v prvním jaderném úderu zvláště. Kromě toto zavedení raketových soustav dalekého působení u pozemních vojsk vyžaduje, aby ve výzbroji frontového průzkumného letectva byly takové prostředky, které by byly schopny vést průzkum do velké hloubky. Vzhledem k tomu, bude věnována hlavní pozornost rozvoji bezpilotních prostředků. Je rovněž účelné, aby front mohl využívat výsledků strategického vzdušného a kosmického průzkumu, včas dostávat údaje od generálního štábu a okamžitě je předávat štábu raketových vojsk a dělostřelectva frontu.

Upraveno ze sovětského tisku